

Motion till kommunfullmäktige 2017 09 29

Underlätta för anhöriga till äldre att frivilligt vårda !

De flesta av oss hamnar någon gång under vårt liv i en situation där vi behöver ge omsorg till en närstående på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller hög ålder. De anhörigas och närståendes frivilliga insatser är ovärderliga. Socialstyrelsen beskriver anhängigomsorgen som en samhällsbärande funktion. I nyhetsflödet från augusti kunde vi läsa att frivilligas vård av närstående i hemmet sparar samhället kostnader på 181 miljarder kronor årligen. Översatt till Skellefteå kommuns befolkningsmängd betyder det 1 300 miljoner kronor årligen.

I den här motionen läggs fokus på anhörigas och närståendes vård av äldre. I tillämpliga delar kan innehållet också användas för anhöriga till andra grupper.

Frivilliga insatser av anhöriga/närstående är något naturligt i mänskliga relationer och ofta något positivt för alla inblandade. Samtidigt kan insatserna i längden bli slitsamma, såväl fysiskt som psykiskt, men också ekonomiskt. Fokus behöver ligga på att insatsen är just frivillig och inte blir ett tvång och på att anhängigvårdarna inte själva blir utslitna. Framst kvinnor tar på sig att vårda närstående, särskilt när behoven är långvariga och stora. Att kommunen förbättrar situationen för anhängigvårdare är därför också en jämställdhetsfråga.

Liberalerna lyfter här sex frågor som behöver göras för att underlätta för anhöriga att frivilligt vårda.

1, 20 timmars avgiftsfri avlösning

Avlösning i hemmet av hemtjänsten är ett anhängigstöd i Skellefteå kommun som beviljas av beslutsenheten. Dessutom finns erbjudande om gratis anhängigstöd upp till åtta timmar per månad, främst för den som inte tar del av annat stöd från äldreomsorgen.

Avlösning är ofta ett nödvändigt andningshål för att de som vårdar sina anhöriga ska orka med sin uppgift. Att utan byråkrati och bedömares välvilja kunna känna att det finns möjlighet till återhämtning är viktigt för den anhängige/närstående. Av det skälet känns en kvart per dag som avlastning i underkant.

Skellefteå kommun bör införa en möjlighet till avgiftsfri avlösning på upp till 20 timmar per månad. En sådan regel kan ge förutsättningar till bättre andningshål för den anhängige/närstående. Bara vetskapen att det finns denna möjlighet gör att man orkar mer. Byråkratin underlättas och kommunen visar tillit genom att den anhängige inte behöver uppge vad hen ska göra under sin tid.

2, Förbättra information och gör den regelbunden

Kommunikation är svårt. Anhöriga upplever att de inte har ork att söka information aktivt själva när deras vardag är uppfylld av att stötta den närstående. Information till anhöriga som rör den närstående behöver bli bättre, både kring diagnos och behandling, det stöd som samhället kan erbjuda och om de rättigheter som den närstående och anhörige har.

Anhöriga har kunskaper om vårdtagaren som är unika och oersättliga. Samtidigt kan en anhörig omöjligt känna till vilken välfärdsteknik som finns för att underlätta situationen. Där har kommunen däremot kompetens. Kompetens kan också tillföras från Silviasystrar samt olika frivilligorganisationer.

Med välfärdsteknik, där utvecklingen går rasande snabbt, kan tryggheten förbättras på olika sätt. Det kan också t ex handla om tips kring tillgång till TV-program anpassade till äldre och demenssjuka.

Anhöriga bör därför kontinuerligt inbjudas till träffar och föreläsningar på olika platser i kommunen för att få kunskap om välfärdsteknik och tekniska hjälpmedel som underlättar vardagslivet. Flexibilitet är viktigt för att nå många. Också andra sätt att regelbundet sprida information om nyheter på området kan därför behöva utvecklas.

3, Skaffa kunskap för riktade insatser och bredda fortbildningen

Omsorg som ges av anhöriga ska vara frivillig. För att säkerställa att detta är fallet, liksom för att skaffa en bild av anhörigas behov i Skellefteå kommun, behövs en kartläggning. Den stora frivilliga insats som idag görs synliggörs då.

Informationen kan inhämtas på flera olika sätt. Kanske fungerar regelbundna enkäter bäst. Alternativt kan en strukturerad dialog med berörda föras. Mycket kunskap finns i pensionärsrådet som kan vara en viktig informationskälla.

De grupper som i högre utsträckning påverkas negativt av att ge omsorg behöver särskilt identifieras så att kommunen kan ta fram riktade insatser kring dessa grupper. Nationella studier pekar bl a på grupper som utrikes födda och unga omsorgsgivare.

Utvärderingar och uppföljningar gör att man kan dra lärdom om hur olika sätt att arbeta fungerar och hur anhörigstödet på bästa sätt skall utvecklas vidare.

Skellefteå kommun har en anhörigkonsulent som gör viktiga insatser. Fast det behövs fler med fördjupad kunskap i anhörigstöd. En förutsättning för anhörigperspektivets utveckling är att personal har förståelse, utbildning och inte minst stöd av en i frågan kompetent verksamhetsledning.

Ett sätt att uppmärksamma anhörigas behov är att genomföra en inspirationsdag. Utbildning i samtalsmetodik med fokus på anhöriga kan vara lämpligt för olika grupper.

Nationellt kompetenscentrum anhöriga, Nka, är en resurs att nyttja. De har t ex utarbetat metoden *Blandade lärande nätverk* för att utveckla stödet för anhöriga kring bl a bemötande och delaktighet.

4, Samverkan med civilsamhället

Samverkan med civilsamhället / den ideella sektorn är viktigt. I Skellefteå finns verksamheten *En hjälpande hand* som vänder sig till ensamma äldre människor i centrala Skellefteå. Det är en viktig insats som förtjänar mer uppmärksamhet och att spridas till fler orter i kommunen. Andra idéburna organisationer att samarbeta med kan vara Röda korset, anhörigföreningar och Svenska kyrkan. Sådana samarbeten, t ex kring anhörigcaféer, ger fler kontaktytor och kan vara särskilt viktiga för att skapa mötesplatser utanför centralorten.

5, Samverkan mellan kommun och landsting

Ett gott samarbete mellan kommun och landsting är viktigt för att nå anhöriga tidigt. Bättre och ökat samarbete mellan de olika professioner som kretsar kring en vårdtagare betonas nationellt som ett förbättringsområde. Många anhöriga upplevde att det är svårt att veta vart de ska vända sig i olika situationer. En person som fungerar som spindeln i nätet och lotsar anhöriga och närstående rätt i vårdapparaten behövs.

6, Kommunen som anhörigvänlig arbetsgivare

Inom allt fler av de yrkesgrupper som finns inom kommunen råder brist på arbetskraft. Sannolikt kommer bristerna att växa kommande år. För att attrahera nya medarbetare och behålla dem som finns kan mycket göras kring t ex lön och arbetstid. Ytterligare en faktor som skulle stärks Skellefteå kommun i rådande konkurrenssituation är att lansera kommunens som en anhörigvänlig arbetsgivare.

Exempelvis finns nätverket *Arbetsgivare för anhöriga*. Nätverket delar erfarenheter, utvecklar stöd till anhöriga och skapar ett hållbarare arbetsliv även för medarbetare som tillfälligt eller under längre tid under sitt yrkesliv har ansvar för någon närstående. Där skulle Skellefteå kommun kunna ingå.

Med anledning av detta föreslår vi fullmäktige besluta

- a t t förbättra återhämtningen för anhöriga och närstående som vårdar äldre genom att införa avgiftsfri avlastning på upp till 20 timmar/månad enligt vad som anförs i motionen,
- a t t regelbundet inbjuda anhöriga/närstående som vårdar äldre till träffar kring diagnos/behandling, rättigheter samt välfärdsteknik som underlättar vardagslivet enligt vad som anförs i motionen.
- a t t skaffa kunskap om anhörigas/närståendes behov i Skellefteå kommun liksom särskilt utsatta grupper för att kunna återkomma med riktade förslag.
- a t t sprida förståelse för och utbildning i anhörigperspektivet till fler i personalen enligt vad som anförs i motionen .
- a t t fördjupa samarbetet med civilsamhället för att skapa fler kontaktytor på fler orter i kommunen enligt vad som anförs i motionen.
- a t t fortsätta arbetet med att närmare samarbeta med landstinget för att tidigt nå anhöriga med information och stöd enligt vad som anförs i motionen.
- a t t Skellefteå kommun går med i nätverket *Arbetsgivare för anhöriga* eller på annat sätt stärker sin position som anhörig/närståendevänlig arbetsgivare enligt vad som anförs i motionen.

Liberalernas fullmäktige-grupp

Andreas Westerberg, Stina Engström, Håkan Lindh, Jens Wennberg och Lars Åhman